

Ключевые слова: аграрные высшие учебные заведения, идентификация рисков, академический риск, внешние риски, внутренние риски, деятельность университета, управление рисками, изменчивая внешняя среда.

SUMMARY

Klochkova T. A risk-based approach to teaching foreign languages in agrarian higher education institutions.

The article focuses on the identification and analysis of the risks that may arise in the process of teaching foreign languages in the agrarian higher education institutions. The theoretical methods, such as analysis, synthesis, comparison and generalization, have been applied in order to meet the goal of this paper.

The author characterizes the risks of high priority, such as the qualitative risk (risk of failure to attract students who are identified as gifted and talented), the recruitment risk (risk of inability to recruit enough student contingent), the risk of failing to achieve the main goal of foreign language teaching in the agrarian universities, which is to ensure a sufficient level for practical use of a foreign language in the future professional activity of specialists in the agrarian sector, the risk of low student motivation in learning a foreign language, as well as the reputational risk. The above mentioned risks are connected to, or dependent upon, the reputational risk. It is important to understand the relationship between these types of risks so that they can be effectively prioritized.

Having identified the key risks in the process of teaching foreign languages in the agrarian universities, consideration has then been given to how they should be managed to reduce their probability or impact, should they occur. It is essential to understand the interaction between the identified risk and mitigation. One risk may require several mitigations to be in place to ensure it is effectively managed. The examples of appropriate risk mitigation measures which may reduce the impact of each risk on the process of teaching foreign languages in the agrarian higher educational institutions are given along with the detailed risk description. The mitigation measures to be put in place are followed by early warning mechanisms essential for timely prevention of occurring adverse events in teaching process.

The further research should focus on the possibility to use the experience and best practice of the European universities under the issue being studied in Ukraine. The European model of risk-based approach to teaching foreign languages is a good source of reference for the Ukrainian agrarian higher school.

Key words: teaching, foreign language, agrarian higher education institution, professional training, risk-based approach, recruiting risk, reputational risk, risk of low motivation.

УДК 378.015.31:34

О. Г. Козлова, А. І. Павленко
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ПРАВОВА КУЛЬТУРА МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Проаналізовано сутність правової культури як об'єкту наукового аналізу. Розкрито поняття правової культури майбутніх юристів на основі аналізу та узагальнення положень культурології, філософії, соціології, педагогіки, психології, політології та права. Визначено, що правова культура майбутніх юристів характеризується наявністю глибоких правових знань, усвідомленням, чіткою та беззаперечною переконаністю в соціальній цінності права й у поведінці, яка відповідає правовим нормам. Здійснено спробу виокремлення структурних елементів

правової культури майбутніх юристів з урахуванням суб'єктивних та об'єктивних аспектів феномену правової культури.

Ключові слова: *культура, право, правова культура, правова культура майбутніх юристів, структурні елементи, правова свідомість, правомірна поведінка.*

Постановка проблеми. Становлення й розвиток України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави, входження її до європейського простору передбачає сформованість і високий рівень правової культури суспільства в цілому та кожного громадянина окремо.

Сучасний етап розвитку нашої держави характеризується реформуванням правової сфери, що вимагає формування й підвищення рівня правової культури майбутнього фахівця. Формування правової культури майбутніх юристів в умовах системного реформування державних інституцій в Україні набуває пріоритетного значення.

Аналіз наукових джерел засвідчив про відсутність єдиного, цілісного підходу до розуміння сутності поняття «правова культура», сутності та структурних елементів правової культури майбутніх юристів, що зумовлює необхідність осмислення й узагальнення поняття «правова культура майбутніх юристів» як об'єкту міждисциплінарного аналізу.

Аналіз актуальних досліджень. Розкриття теоретико-методологічних проблем феномену правової культури в юриспруденції розглядаються в працях таких учених, як А. Олійник, А. Семітко, А. Шульга, В. Головченко, В. Камінська, І. Погрібний, Л. Морозова, М. Кельман, М. Козюбра, М. Кравчук, М. Цвік, О. Дьоміна, О. Зайчук, О. Скакун, Р. Притченко, С. Максимов, Ю. Тодика та ін.

Філософське осмислення питань правової культури прослідковується в науковому доробку Г. Клімова, В. Чефранов, І. Староверова, О. Костенко, О. Титаренко, Р. Сербин, С. Сливка та ін.

Науковому осмисленні сутності правової культури сприяють наукові розвідки, у яких подано правову культуру як об'єкт досліджень у галузі культурології (В. Луков, Л. Шкляр О. Омельченко, С. Левікова та ін.), політології (І. Ковалева, О. Кульчицька та ін.), педагогіки (В. Владимірова, В. Співак, Г. Давидов, М. Касьяненко, М. Подберезський, М. Щербань, Л. Твердохліб та ін.), соціології (Л. Федотов, Н. Діденко та ін.).

Психологічні аспекти правової культури досліджували А. Ратінов, В. Коновалова, В. Татенко, Д. Бойко, Д. Котов, Л. Ніколаєва, М. Єникєєв, М. Костицький, О. Дулов, О. Качур, О. Никитіна, О. Татаринцева, С. Ермолаєва та ін.

Мета статті – розкрити й узагальнити сутність поняття «правова культура майбутніх юристів», виокремити її структурні елементи в контексті аналізу сучасної соціокультурної ситуації.

Методи дослідження. Використано *загальнонаукові* методи: аналіз, синтез, порівняння й узагальнення для з'ясування сутності поняття «правова культура» та виокремлення структурних елементів правової культури майбутніх юристів; *конкретно-наукові*: вивчення нормативно-правових актів і наукових джерел для визначення ступеня розробленості проблеми дослідження; термінологічний аналіз культурологічних, філософських, соціологічних, педагогічних, психологічних, політологічних і правових джерел для порівняння різноманітних поглядів на досліджувану проблему.

Виклад основного матеріалу. Феномен правової культури знаходиться в центрі уваги вчених у різних галузях науки, хоча єдиного підходу до розуміння сутності цього поняття не існує. Тому виникає потреба здійснити науковий аналіз означеного феномену з урахуванням положень культурології, філософії, соціології, педагогіки, психології, політології та права, що забезпечить узагальнення поняття «правова культура майбутніх юристів». Підтвердженням необхідності дослідження сутності правової культури є думка Д. Бойко, який наголошує на «невизначеності категорії «правова культура», недостатній розробленості цього поняття в літературі» [2, 16].

У статті 1 Закону України «Про культуру» культура визначається як сукупність матеріального і духовного надбання певної людської спільноти (етносу, нації), нагромадженого, закріпленого та збагаченого протягом тривалого періоду, що передається від покоління до покоління, включає всі види мистецтва, культурну спадщину, культурні цінності, науку, освіту й відображає рівень розвитку цієї спільноти [9].

Зауважимо, що в науці сформувалися три основні підходи до поняття «культура»: антропологічний, згідно з яким культура – це сукупність усіх благ, створених людиною; соціологічний, за яким культуру слід сприймати як сукупність усіх духовних цінностей; філософський, за яким культура – це певний історичний рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей особистості.

У культурології під культурою у вузькому сенсі розуміють, те що створено людиною штучно, тобто те, що протиставляється природному. Слово культура є латинського походження (*cultura*) та спочатку мало значення «обробіток» (від *cultum*) – спершу ґрунту, потім у широкому розумінні як вплив на природу, людину.

Традиційна філософська думка, як правило, розділяє культуру на матеріальну та духовну, кожна з яких є складним системним утворенням, бо самі категорії «матеріальне» та «духовне» є основними питаннями філософського дискурсу [11, 10–11]. М. Колесов, зазначає, що розуміння матеріальної культури як «сукупності матеріальних цінностей» є спрощеним і відносним. Матеріальна культура є «предметною формою» духовної культури, а духовна культура має соціальну значущість лише у

формі матеріальної культури. Це означає матеріальна й духовна культури існують не як окремі сфери, а як єдині галузі людської діяльності [12, 27]. У контексті сказаного зауважимо, що правова культура реалізується у взаємодії матеріальної та духовної складових загальної культури. В. Власенко зазначає, що складовою загальної культури людства є правова культура, у ній акумулюються досягнення суспільства в розвитку права, правових ідеалів і цінностей суспільства, ступінь досягнення держави у сфері захищеності прав і свобод людини [5, 1].

У філософському розумінні культура трактується як загальна характеристика світу, у якому людина знаходить себе та своє призначення, а право розглядається як продукт духовної діяльності суспільства. Сутність правової культури розкривається через осмислення взаємозв'язку людини та права. З філософської точки зору право є органічною єдністю норм, відносин і поглядів, що діють у суспільстві й має первинні, об'єктивні властивості.

Підґрунтям сучасної філософської концепції правової культури є ідеї лібералізму про те, що індивідуальні свободи людини є правовим базисом суспільства та економічного ладу. Виходячи з ідей лібералізму, можна стверджувати, що людина вільна від природи та діє за власним розсудом, але для встановлення раціонального порядку в суспільстві необхідно певним чином обмежити індивідуальну свободу. Обмеження відбувається шляхом створення держави і права, що пояснюється вченням про суспільний договір (Б. Спіноза, Дж. Локк, Т. Гоббс та ін.). Теорія суспільного договору ґрунтується на положенні про те, що утворенню держави передують певний природний стан після якого люди укладають суспільний договір, що передбачає створення держави. Отже, держава та право виникають у результаті договірної об'єднання людей з метою забезпечення справедливості. Призначення права полягає у створенні гармонії, духовного балансу та рівноваги в суспільстві.

Заслуговує на увагу думка Р. Сербина, який поняття правової культури визначає як «категорію філософії права, яка характеризує обумовлене природним правом, всім соціальним, духовним, політичним, економічним ладом правове життя людини й людства, що полягає у досягнутому рівні розвитку правової діяльності, правосвідомості та загалом, у рівні правового розвитку суб'єктів (людини, різних груп, всього населення, людства взагалі), і забезпечує верховенство права у суспільному житті, дієвість гуманістичних принципів справедливості, свободи й гуманізму, людини як вищої соціальної цінності, захист її честі й гідності, а також гарантованість державою, міжнародними інституціями захисту прав і свобод, загальнолюдських цінностей» [18, 8].

У соціології правова культура розглядається як сукупність духовних цінностей, як компонент суспільного життя, як універсальне явище суспільного життя. В. Співак визначає, що правова культура як частина

загальної культури суспільства є особливим соціальним явищем, що ґрунтується на праві та правопорядку, на загальнолюдських правових цінностях і має характерні для неї ознаки, до яких прийнято відносити рівність, свободу та справедливість [19, 11].

Розуміння правової культури з точки зору психології характеризується емоційно-оціночними судженнями та ставленням до норм права (позитивне, байдуже, негативне). Слід зазначити, що у психології акцентується увага на тому, що правова культура в реальному житті виявляється через правомірну поведінку індивідів, у тому числі й майбутніх юристів, яка характеризує їх правову свідомість. Ми поділяємо думку І. Вільчинської, яка зазначає, що правова культура характеризується не лише засвоєнням правових знань, але і їх реалізацією в практичній поведінці [3, 151].

Поведінковий компонент правової культури передбачає наявність установки (готовності) на правомірну поведінку, звичок до беззастережного виконання норм різних галузей права і негативному ставленню до їх порушників і правового нігілізму. Відомий спеціаліст з юридичної психології А. Ратінов під правовою культурою розуміє історично складену систему матеріальних та ідеальних явищ у сфері дії права та її відображення у свідомості й поведінці людей [17, 202].

Близьке до психології розуміння правової культури прослідковується й у педагогіці. Так, В. Щербань зазначає, що правова культура – відносно стійке поєднання розумово-вольових і морально-психологічних інтегрованих компонентів, які гармонійно взаємодіють і виявляються у світоглядній професійній діяльності та в особистому житті людини [20, 13].

У контексті нашого дослідження слушною є думка В. Владимирової, яка наголошує, що питання правової культури та правового виховання не залишилися поза увагою вчених у галузі педагогіки. Так, М. Пирогов, підкреслюючи необхідність громадянського виховання юнацтва, вважав, що вчитель, формуючи норми і правила поведінки, сприятиме «розвиткові у дітей почуття законності», яке так мало помітне у суспільстві. Одночасно педагог дає певні поради щодо ролі й місця наставника молоді у формуванні основ правової культури юнацтва [4, 6–7]. Доцільно зазначити, що в педагогіці більше акцентується увага на ціннісних аспектах цього поняття, оскільки йдеться про питання виховання особистості.

У політології феномен правової культури розкривається через її співвідношення з культурою політичною. В. Зимогляд зазначає, що співвідношення політичної та правової культур полягає в такому. По-перше, політика та право – це дві необхідні й тісно взаємодіючі підсистеми соціально-політичної організації суспільства. По-друге, структурно політична культура є єдністю політичних знань, переконань, свідомості, а також політичних дій. Правова культура також включає правові знання й дії у сфері правового

регулювання. Відмінності виявляються в тому, що ключовий пункт правової культури – її безпосередній вплив на законодавство, юридичну практику, реалізацію суб'єктами наданих прав і свобод. Політична культура – необхідний елемент політичної системи суспільства, оскільки вона визначає політичну організацію суб'єктів політичного життя, формує їх ставлення до політичних цінностей, норм і ідеалів, а також до політики держави й політичних партій. Логіка взаємодії політичної та правової культури як елементів загальної культури полягає в тому, що, по-перше, політична система українського суспільства функціонує на основі політичних, правових, моральних та інших соціальних норм. Отже, ефективність реалізації таких норм залежить від рівня політичної та правової свідомості, культури суб'єктів політичного життя. По-друге, взаємодія даних видів культури визначається тим, що основні позитивні цілі політики та права досягаються за допомогою правомірних дій індивідів і організацій, їх уміння використовувати свої права в цих сферах стосунків. Тому і політична, і правова культура суб'єктів політичного життя в цілому визначають їх життєздатність, активність у політичній і правовій сферах життєдіяльності, функціонуванні політичної системи України [10, 248].

Зауважимо, що розуміння сутності поняття правової культури юридичній науці розкривається в межах аксіологічного підходу. Так, С. Дьоміна зазначає, що правова культура є багатозначною характеристикою однієї з найважливіших сторін життя суспільства, невід'ємною складовою його загальної культури, яка містить правові цінності та норми в правовій сфері суспільного життя [8, 12–13].

В. Головченко трактує поняття правової культури як особливий різновид культури, спосіб духовно-практичної діяльності й відносин, які відображають, закріплюють та реалізують головні правові цінності [7, 123].

Як різновид загальної культури розглядає правову культуру Л. Авраменко. На думку науковця, правова культура складається з духовних і матеріальних цінностей, які належать до правової дійсності й не мають власної предметності. Творець, носій і реалізатор правової культури – особа. Правова культура – це спосіб діяльності та, в цьому розумінні, вона постає як спосіб мислення, норми та стандарти поведінки, включає лише те, що є прогресивним, соціально корисним і цінним [1, 162].

Цікавою є думка П. Макушева, який визначає правову культуру як систему правових знань, умінь, навичок, емоцій почуттів і вольових компонентів, що виявляються у правомірній діяльності [13, 11]. Зазначимо, що таке визначення правової культури є найбільш точним і розкриває сутність правової культури майбутніх юристів, оскільки розуміння правової культури не зводиться лише до системи цінностей, а передбачає знання правових норм і принципів, усвідомлення й переконаність у їх значущості та правомірну поведінку.

Заслугує на увагу думка К. Абульханової, яка наголошує, що у правовій культурі закріплено вимоги до фахівця з точки зору права. Право й культура – поняття нерозривні. Правова культура сучасного спеціаліста як складова частина загальної культури містить ґрунтовні знання вимог законів, законодавчих актів, що регулюють відносини між громадянами, суворе й чітке виконання та застосування власне нормативних актів, використання своїх законних інтересів, нетерпимість до правопорушень [16, 170].

Правова культура майбутніх юристів у цьому контексті має свої особливості. Для неї характерні більш повні та глибокі правові знання, вміння застосовувати їх на практиці. Правова культура майбутніх юристів розкривається через критичне творче осмислення правових норм, законів, правових явищ, юридичних фактів з погляду їх гуманістичного, демократичного й морального змісту.

На основі аналізу сутності поняття правової культури майбутніх юристів та наукового доробку таких учених, як А. Шульга, В. Бабаєв, В. Баранов, В. Сальников, В. Толстік, М. Цвік, О. Менюк та ін., вважаємо, що до структури правової культури майбутніх юристів слід віднести такі елементи:

- 1) суб'єктивний елемент (позитивна правосвідомість);
- 2) об'єктивний елемент (правомірна поведінка).

Сутність позитивної правосвідомості розкриває О. Менюк, який розглядає її як систему знань, поглядів, уявлень і почуттів із приводу чинних або бажаних правових норм, а також діяльності, пов'язаної з правом. Правові знання науковець пояснює як систему певного обсягу знань про право і правові явища, відомостей про конкретні правові норми, їх розуміння, усвідомлення сутності правових принципів і їх вимог, цілей, призначення. Набуваються вони за допомогою власних зусиль, правового навчання й освіти, соціального та правового досвіду [14, 5].

Зауважимо, що позитивна правосвідомість – це відбиття у свідомості майбутніх юристів правової дійсності, що включає: знання права й розуміння вимог права та добросовісному, позитивному ставленні до його норм, принципів, усвідомлення цінності права, повагу до права, здатність тлумачити зміст норм права, визначати мету прийняття певного нормативно-правового акту, сферу його дії та мотивацію юридично значущої поведінки. У даному випадку мотивація являє собою внутрішні причини усвідомленої та цілеспрямованої поведінки майбутніх юристів.

Знання права, розуміння його соціальної сутності та цінності повинне супроводжуватися вмінням користуватися своїми юридичними правами, усвідомленим виконанням своїх юридичних обов'язків, що знаходить своє втілення у правомірній поведінці. У юридичній науці та практиці поширеним є розуміння правомірної поведінки як поведінки, що співпадає з вимогами норм права, відповідає правовим приписам, не суперечить їм,

така, що не підпадає під правові заборони, така, що вимагається правом або допускається ним, «законослухняна поведінка» [15, 331].

Відмітимо, що правомірна поведінка у структурі правової культури майбутніх юристів є зовнішнім вираженням відповідної правосвідомості, передбачає вміння використовувати у практичній діяльності правові знання, реалізовувати свої суб'єктивні права, виконувати юридичні обов'язки, використовувати вітчизняні й міжнародні механізми та способи захисту порушених прав, свобод і законних інтересів. Тобто майбутні юристи, виходячи зі своїх власних уявлень, ідей про право, знань і розуміння правових норм і внутрішнього ставлення до них вчиняють ті чи інші дії. Л. Герасіна наголошує, що процес свідомого вибору тих чи інших дій і вчинків демонструє всю гаму якостей особистості й рівень засвоєння нею системи цінностей, що визначають певний спосіб поведінки [6, 242].

Зазначимо, що об'єктивна та суб'єктивна складові правової культури майбутніх юристів є взаємозалежними, зумовлюють одна одну й у своїй єдності утворюють досліджуваний феномен .

Висновки. Вважаємо, що правова культура майбутніх юристів є складовою частиною загальної культури та характеризується наявністю глибоких правових знань, усвідомленням, чіткою й беззаперечною переконаністю в соціальній цінності права та в поведінці, яка відповідає правовим нормам.

Правова культура майбутніх юристів тісно пов'язана з загальною культурою народу, ґрунтується на її засадах і відображає рівень її розвитку; формується у правовій системі держави та втілюється в її структурних елементах; забезпечує рівень правового прогресу суспільства й держави, досконалість і надійність національної правової системи; виступає запорукою законності й правопорядку, попереджує та запобігає розвиток правового нігілізму.

Актуальним завданням подальшого розвитку піднятої проблеми вважаємо теоретичне обґрунтування моделі формування правової культури майбутніх юристів у процесі професійної підготовки й встановлення взаємозв'язку та взаємодії її структурних елементів, розробку критеріального апарату щодо визначення рівня сформованості досліджуваного феномену.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко Л. В. Теорія держави і права / Л. В. Авраменко. – Харків : СПД ФО Вапнярчук Н., 2004. – 287 с.
2. Бойко Д. Категорія «правова культура» у філософії, психології та культурології / Д. Бойко // Проблеми загальної та педагогічної психології : збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. Костюка АПН України ; за ред. С. Малишенка. – Т. 5. – Ч. 2, 3. – 355 с.
3. Вільчинська І. Деякі аспекти формування політико-правової культури у світлі державотворчих процесів в Україні / І. Вільчинська // Вісник ДАККІМ : науковий журнал. – 2006. – № 4 – К. : Міленіум, 2006. – С. 151–155.

4. Владимірова В. Педагогічні проблеми формування правової культури вчителя в історії вищої педагогічної школи України (1917-2002 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / В. Владимірова ; Луганський держ. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2003. – 21 с.
5. Власенко В. Генезис поняття «правова культура» у працях вітчизняних та зарубіжних вчених / В. Власенко // Часопис Академії адвокатури України. – 2010. – № 4. – С. 1–7.
6. Герасіна Л. Соціальні та право виховні чинники запобігання девіаціям / Л. Герасіна // Проблеми законності. Вип. 103. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2009. – С. 241–246.
7. Головченко В. Особливості формування правової культури молоді / В. Головченко // Право України. – 2004. – № 10. – С. 120–123.
8. Дьоміна О. С. Формування правової культури студентської молоді в умовах сучасного українського суспільства : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / НАН України ; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2007. – 217 с.
9. Закон України «Про культуру» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 24. – С. 168. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.
10. Зимогляд В. Політична і правова культура: проблема взаємозв'язку в процесах модернізації / В. Зимогляд // Вісник Національної юридичної академії України імені Я. Мудрого. – 2011. – № 8. – С. 247–249.
11. Козлова О. Г. Інноваційна культура: сутнісні характеристики : монографія / О. Г. Козлова, Р. В. Миленкова. – Суми : Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 140 с.
12. Колесов М. С. Человек и культура: Философские размышления / М. С. Колесов. – К. : Изд-во общества Знание Украины, 1991. – 48 с.
13. Макушев П. В. Професійна правосвідомість і правова культура дільничого інспектора міліції (шляхи формування і удосконалювання) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Історія політичних і правових учень» / П. В. Макушев ; Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2004. – 21 с.
14. Менюк О. Формування правової культури підприємця: теоретичні та прикладні аспекти : автореф. дис. ... канд. юридичних наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / О. Менюк ; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ 2003. – 13 с.
15. Назаров С. Проблемы формирования правопослушного поведения личности / С. Назаров // Личность. Культура. Общество. – 2011. – Т. 13. – № 4. – С. 330–333.
16. Психология и педагогика : учеб. пособие / [под ред. К. А. Альбухановой и др.]. – М. : Совершенство, 1998. – 320 с.
17. Ратинов А. Р. Структура правосознания и некоторые методы его исследования / А. Р. Ратинов // Методология и методы социальной психологии. - М., 1977. – С. 203.
18. Сербин Р. Правова культура – важливий фактор розбудови правової держави : автореф. дис. ... канд. юр. наук / Р. Сербин. – К., 2003. – 17 с.
19. Співак В. Правова культура виборів в Україні: теорія і практика : [монографія] / В. Співак ; [за заг. ред. Ю. С. Шемшученка]. – К. : ТОВ Вид-во «Юридична думка», 2006. – 156 с.
20. Щербань М. Формування правової культури студентів вищих аграрних закладів I-II рівнів акредитації : автореф. дис. ... канд. пед. наук / М. Щербань ; Інститут вищої освіти Академії пед. наук України. – К., 2005. – 20 с.

РЕЗЮМЕ

Козлова Е. Г., Павленко А. И. Правовая культура будущих юристов как педагогическая проблема.

Проанализированы сущность правовой культуры как объекта научного анализа. Раскрыто понятие правовой культуры будущих юристов на основе анализа и обобщения положений культурологии, философии, социологии, педагогики, психологии, политологии и права. Определено, что правовая культура будущих юристов характеризуется наличием глубоких правовых знаний, сознания, четкой и беспрекословной убежденностью в социальной ценности права и в поведении, которое соответствует правовым нормам. Предпринята попытка выделения структурных элементов правовой культуры будущих юристов с учетом субъективных и объективных аспектов феномена правовой культуры.

Ключевые слова: культура, право, правовая культура, правовая культура будущих юристов, структурные элементы, правовое сознание, правомерное поведение.

SUMMARY

Kozlova O., Pavlenko A. The essence of future lawyers' legal culture as a pedagogical problem.

The essence of future lawyers' legal culture as an object of scientific analysis is under review in the article. The concept of future lawyers' legal culture by analyzing and summarizing the provisions of cultural studies, philosophy, sociology, pedagogy, psychology, political science and law is observed. It is determined that future lawyers' legal culture is characterized by deep legal knowledge, awareness, precise and unconditional conviction in social values and rights in behavior that corresponds legal standards or readiness for such behavior. The isolation of the structural elements of the future lawyers' legal culture considering subjective and objective aspects of the phenomenon of legal culture was highlighted.

It was found out that the structure of the future lawyers' legal culture includes subjective and objective elements. The subjective element is a positive sense of justice, which is a reflection of the consciousness of future lawyers' legal reality, which in turn includes the right knowledge and understanding of principles and norms, values, awareness in law, respect for rights, the ability to interpret the meaning of the law, identify the purpose of adoption of a specific legal act, its scope and motivation of legally significant behavior. Positive justice implies not only a thorough knowledge of future lawyers' legal rules but also implicit belief in their values, understanding their nature and appropriateness of use. The objective element – good behavior is an outward expression of an appropriate legal awareness, provides future lawyers' ability to use legal knowledge in practice, exercise their rights, fulfill legal obligations to use domestic and international mechanisms and ways to protect violated rights, freedoms and legal interests.

It is concluded that the legal culture of future lawyers is closely connected with the culture of a nation, is based on its principles and reflects the level of its development; it is formed in the legal system of the state and is embodied in its structural elements; provides a level of legal progress of society and the state, the perfection and reliability of the national legal system; acts as a guarantee of law and order, prevents the development of legal nihilism.

Key words: culture, law, legal culture, future lawyers' legal culture, structural elements, legal mind, good behavior.